

**POZDRAVI NA OTVARANJU
XLVI. Teološko-pastoralnoga tjedna
(24. siječnja 2006. godine)**

JOSIP KARDINAL BOZANIĆ

nadbiskup i metropolit zagrebački, predsjednik HBK i Veliki kancelar KBF-a

Drago mi što se XLVI. Teološko-pastoralni tjedan i ove godine održava u radosnom zajedništvu na Šalati u prostorima Međubiskupijskog sjemeništa. Srdačno pozdravljam Apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj, preuzvišene oce nadbiskupe i biskupe, svećenike, redovnike i redovnice te vjernike laike, kao i predstavnike sestrinskih kršćanskih Crkava i vjerskih zajednica. Pozdravljam također među nama nazočnoga ministra znanosti dr. Dragana Primorca i prorektora za znanost i razvoj Sveučilišta u Zagrebu dr. Aleksu Bjeliša kao i predstavnike gradskih vlasti te sve cijenjene goste.

Posebno srdačno pozdravljam drage sudionike iz Bosne i Hercegovine, iz Srijema, Bačke, Boke Kotorske, kao i one iz različitih zemalja Europe i svijeta. Svima želim srdačnu dobrodošlicu u Zagreb.

Pozdravljam sve predavače i organizatore, a svima nazočnima želim plodno sudjelovanje u radu Tjedna.

Ovogodišnja tema Teološko-pastoralnog tjedna »Pastoral pred pitanjima suvremene znanosti« potiče plodonosan dijalog u pastoralnom djelovanju Crkve sa svim znanstvenim disciplinama i postignućima, kao i s izazovima koji se rađaju u novim kulturalnim okolnostima. Ova tema govori u prvom redu o otvorenosti Crkve za dijaloziranje, za slušanje, ali i za postavljanje pitanja osobito kad je riječ o čovjeku, a s ciljem boljeg razumijevanja samoga čovjeka i njegovih životnih izbora.

Povijest čovječanstva obilježena je čovjekovim traganjem za odgovorima na pitanja o smislu, porijeklu i konačnom određenju vlastitog postojanja, ali i o svijetu koji ga okružuje. Crkva je oduvijek poticala i podupirala razvoj raznih znanstvenih disciplina i u njima prepoznavala put kojim se čovječanstvo može uzdići, kako kaže *Gaudium et spes*, »do viših načela istine, dobrote i ljepote, i do stvaranja suda opće vrijednosti, da se tako još jasnije rasvijetli onom divnom Mudročću koja bijaše od vječnosti kod Boga« (*GS*, 57).

Dužnost je, naime, Crkve poticati razvoj znanosti i ukazivati na njezine pozitivne vrijednosti kao što su »odgovornost stručnjaka da pomognu pa i zaštite ljude, spremnost da svima osiguraju povoljnije životne uvjete, osobito onima koji su lišeni osobne odgovornosti ili koji pate zbog kulturnog siromaštva« (*GS*, 57). Stoga papa Ivan Pavao II. smatra da je Crkvi zadatak vratiti ljudima pravo pouzdanje i svijest o vlastitim spoznajnim mogućnostima te ih poticati i odgajati za istraživanje pravih a ne lažnih istina (usp. *Fides et ratio*, 6). On, naime, kaže:

»Sam Bog je pak onaj koji je usadio u srca ljudi nastojanje da spoznaju istinu i da najposlije ipak spoznaju i Njega kako bi spoznavajući i ljubeći Njega prispjeli isto tako k punoj istini o samima sebi« (*FR*, Uvod). U toj enciklici Ivan Pavao II. naglasio je kako je susret razuma i vjere milosni Božji dar, a spoznaja vjerom ne poništava otajstvo, već pomaže razumu da se uzdigne iz vlastitih okvira, tjera ga da uvijek iznova širi granice svoje spoznaje, da istražuje unutar samog otajstva te spozna dublje značenje onoga što istražuje (usp. *FR*, 13–14).

Pastoral Crkve, koja svoje postojanje i poslanje u povijesti polaže u poslušnost Isusovoj zapovijedi: »Pođite dakle i učinite mojim učenicima sve narode« (*Mt* 28, 19), uz dar nebeske milosti zahtijeva također odgovornost na svim razinama znanja u težnji da se ljudska povijest sve više suobličuje božanskom redu. Univerzalni moralni zakon upisan u srcu svakoga čovjeka osposobljuje ga za dijalog u kojem traženje istine i služenje istini postaje usmjerenjem koje obilježuje ljudski rod. Stoga Dragi vatikanski sabor čiju smo 40. obljetnicu završetka nedavno obilježili potiče pastoralne djelatnike, a posebno svećenike, da »neprestano usavršavaju svoje znanje o božanskoj i ljudskoj stvarnosti pa da se tako spremne da korisnije stupe u razgovor sa suvremenicima« (*PO*, 19).

Crkva danas u svjetlu kršćanske Objave osjeća novu potrebu ozbiljnog promišljanja o svemu što se tiče čovjeka i stvorenoga. Područje koje nas zanima je čovjek i njegov život. Neka područja znanstvenog istraživanja postavljaju pred čovjeka današnjice nove poteškoće antropološkog, etičkog i općedruštvenog reda.

Razmišljanja na koja nas ovogodišnja tema potiče pozivaju nas da se uključimo zajedno sa stručnjacima i znanstvenicima u dijalog promišljanja zbilje o čovjeku unutar različitih oblika znanja. Želimo da dijalog sa znanstvenim postignućima uđe u naše pastoralno djelovanje u čemu osobit poziv ima teologija kao znanost i ujedno kao izvrstan oblik pastoralna.

Zahvaljujući našem Katoličkom bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu za organizaciju ovoga jedinstvenog skupa Katoličke crkve u hrvatskome narodu, želim da zadana tema ovoga Tjedna pomogne svim pastoralnim djelatnicima u radu i poslanju koje je u službi čovjeka, dobra i istine.

Neka dobri Bog blagoslovi naš rad!

MONS. FRANJO KOMARICA
biskup banjalučki

Uzoriti gospodine Kardinale, preuzvišeni gospodine Apostolski nuncije, draga braćo po svetom redu, braćo i sestre u krsnoj milosti, cijenjeni prijatelji, sudionici ovoga Tjedna.

Zahvaljujem Bogu i ljubaznom pozivu cijenjenoga gospodina Dekana, prof. dr. Tenšeka, što vas sve okupljene na otvaranju ovoga XLVI. Teološko-pastoral-

nog tjedna mogu pozdraviti i u ime novoizabranoga predsjednika Biskupske konferencije Bosne i Hercegovine, koji se ovih dana nalazi na službenome zadatku u Rimu, kao i u ime drugih članova naše Biskupske konferencije.

Imao sam sličnu čast da ovakav skup na tradicionalnom Tjednu pozdravim prije ravno dvadeset godina po prvi puta kao biskup. Nemali broj tada nazočnih danas nije ovdje među nama. Neki od njih, i biskupi i svećenici, i redovnici i organizatori i predavači pozvani su u međuvremenu od svoga Stvoritelja da uđu u puninu njegove istine, gdje im više nikakvi ovozemaljski 'tjedni' nisu potrebni.

Za razliku od ondašnjega sastava sudionikâ Tjedna, danas ste – uz određen broj ondašnjih sudionikâ – većinom prisutni vi, pripadnici mlađih generacija, ne samo biskupâ, svećenikâ i redovnikâ, nego i lijepi broj vas, vjernikâ laika, nositelja odgovornih službi u našoj Crkvi i u društvu, a što je svojevrsni znak novog vremena u koje smo svi već dobrano ušli; novih mogućnosti i izazova, ali i novih zadataka.

Kako mi, katolici iz Bosne i Hercegovine gledamo na ovaj skup nas, ponajprije pastoralnih djelatnika? Tema ovogodišnjega Tjedna, »Pastoral pred pitanjima suvremene znanosti« – kako mi to shvaćamo – očito želi ponuditi mogućnost da kritički preispitamo i produbimo svoj današnji pastoral u svim njegovim vidicima, a u duhu aktualnih duhovnih zbivanja, društvenopolitičkih izazova, kulturnih, socijalnih i gospodarskih kretanja.

Sadržaj i ponuda evangelizacije naše današnje stvarnosti mora se – očito je – obući u nove pojmove, nova promišljanja i u odlučno, trijezno stvaranje novih, suvremenih, učinkovitih strategija.

I naše životno podneblje, ne samo u Bosni i Hercegovini, nego i ovdje u Hrvatskoj, ali i u okolnim zemljama, sve je više zahvaćeno posljedicama složenih promjena koje su već prisutne u drugim dijelovima našega kontinenta. Te promjene postavljaju kršćanstvo i našu Crkvu pred radikalne izazove, ali ujedno otvaraju nove stvaralačke mogućnosti naviještanja i utjelovljivanja Kristove radosne vijesti.

Ne možemo zanijekati ni određene erozije na tijelu i na licu Crkve kojoj pripadamo, ali – unatoč toj činjenici – uvjeren sam da Crkva i danas ima ponuditi doista zdravu alternativu suvremenom čovječanstvu, a tako i našem konkretnom društvu; prava rješenja za aktualna goruća pitanja.

Svakako je jedno od tih pitanja: kako mi kao pastoralci, kao dušobrižnici, možemo pomoći našim vjernicima laicima koji se trude kao vrhunski znanstvenici krčiti put suvremenom društvu u ovom novom stoljeću? Drugim riječima, kako biti dorasli dušobrižnici našim vodećim intelektualcima, na našim sveučilištima i učilištima? Kako odgojiti konkretnog čovjeka koji neće primjenjivati zakon sile umjesto zakona istine i zakona pravde u svom životnom ambijentu?

Mi imamo što ponuditi drugim zemljama, ne samo u Bosni i Hercegovini i Hrvatskoj, u liku čovjeka vjernika laika koji je uspio vrhunsku inteligenciju spojiti s dubokom vjerom. To je naš blaženik, Ivan Merz. Ako je on mogao, a i njega je

netko morao odgojiti (odgajao ga je svećenik još prije sedamdeset, osamdeset godina), onda bismo morali i mi moći odgojiti mnoge blaženike poput Ivana Merza među našim vjernicima laicima.

Ovaj skup se u mnogočemu razlikuje od mnogih i raznovrsnih skupova koji se često održavaju u ovom gradu i u ovoj zemlji. Ogromna većina nazočnih na ovom Tjednu dobro znade da je svima nama glavni predavač i instruktor utjelovljena Božja Riječ, koja za sebe ustvrdi da je on sam i Put i Istina i Život i Svjetlo, i to za svakog čovjeka, ne samo za biskupa i svećenika, nego za svakog čovjeka. Njegova nazočnost među nama od presudne je važnosti za sva naša promišljanja, planiranja, razgovaranja i odgovaranja. Računajmo ozbiljno i svjesno na ovu njegovu nazočnost; na nazočnost božanskog Učitelja.

Zato vam od srca želim svima da se otvorite njegovim poticajima i da mu se potpuno stavite na raspolaganje. Neka vas sve, i organizatore i predavače i sudionike prati Božji blagoslov, kako biste u Crkvi i u ime Crkve mogli polučiti ono što od vas očekuje onaj koji vas je pozvao na ovaj današnji susret ovdje u našem dragom Zagrebu. Čestitam!

DOC. DR. DRAGAN PRIMORAC
ministar znanosti, obrazovanja i športa

Od srca vam hvala što ste me pozvali! Na početku dozvolite da pozdravim uzoritog gospodina kardinala Josipa Bozanića, preuzvišenog apostolskog nuncija Francisca Javiera Lozana, ostale biskupe i nadbiskupe, dekana, prof. dr. Tomislava Zdenka Tenšeka, sve redovnike i redovnice, prorektora Bjeliša, gradonačelnika Bandića, sve koji ste učinili napor da se ovaj skup danas dogodi; studente, predavače, goste i predstavnike medija.

Ja se s vama slažem u cijelosti. Uloga ministra je da bude uvijek gdje je znanje, gdje je mudrost, ali i gdje je Božja riječ.

Današnja tema je iznimno značajna, jer i u periodu koji Hrvatska prolazi na putu prema Europi, teologija jasno pokazuje da nema kompleks znanosti; dapače, da je spremna sa znanostu ići dalje i da je spremna tražiti istinu. Želim vam kratko reći da sam u nedavnom susretu s mojim prijateljem, biskupom Sgrecciom – inače predsjednikom Papinske akademije za život – bio jako impresioniran kao genetičar i kao znanstvenik tako dubokim ulaskom Akademije i literature u područja genetike da sam ga pitao: Zašto je potrebno da na tako poseban način teologija ulazi u genetiku? On mi je rekao: »Jedino se znanjem može doći do istine, a jedino istinom do razumijevanja. A tamo gdje nema razumijevanja, tamo vlada demagogija.« To me, moram priznati, duboko impresioniralo.

Ponovit ću kratko i riječi Svetoga Oca Ivana Pavla II. koji je vrlo jasno definirao da sama vjera, bez svjetla razuma, može odvesti u slijepu ulicu a, s druge strane, suhoparno racionaliziranje bez vjere, u puki relativizam. Relativizam i jest

opasnost, jer on vodi daleko od istine. Odgovornost mene kao ministra od početka mandata bila je dati istini, moralu i duhu prioritet. Zbog toga su sve promjene koje se provode u hrvatskom obrazovnom sustavu u cijeloj vertikali na tom putu.

Vi znate da se ‘hrvatska pamet’, koja je dugo bila razjedinjena, što zbog političkih, što zbog drugih okolnosti, sastala po prvi put na Prvom kongresu hrvatskih znanstvenika iz domovine i inozemstva od 15. do 19. studenoga 2004. godine u Zagrebu. Bilo je impresivno vidjeti koliko znanja ima domovinska i iseljena Hrvatska. Ovom vam prilikom želim reći da se nakon toga skupa dvanaest izvrsnih znanstvenika vratilo u Hrvatsku, gdje živi i radi, a tijekom 2006. planiramo vratiti još njih deset. Nikad nisu niti pomišljali na povratak, jer su smatrali da Hrvatska niti ima dovoljno uvjeta za njihov povratak, niti dovoljno razumijevanja. Sad su shvatili da Hrvatska ima dovoljno pameti i uvjeta i da ih Hrvatska želi, te da ćemo učiniti sve da se ujedini hrvatsko znanje i pamet. Jer bez hrvatskoga znanja, a to neki zovu *know-how* nema ni hrvatske države. Mala država bez znanja nema šanse za opstanak.

Zbog toga smo pokrenuli i niz drugih promjena od osnovnoga školstva. Vi znate da sada četrdeset škola provodi ‘Hrvatski nacionalni obrazovni standard’ (HNOS), potpuno novu koncepciju učenja; učenja gdje su djeca rasterećena nepotrebnih enciklopedijskih znanja; gdje djeca uče razmišljati; gdje uče povezivati znanja i gdje konačno hrvatski nastavnik ili profesor može razvijati svoju aktivnost.

S uzoritim Kardinalom smo pokrenuli projekt Katoličkog sveučilišta iza čega stoji Hrvatska vlada i ja osobno; i taj će projekt biti realiziran uz Božji blagoslov.

Dijalog je ono što danas svi očekujemo. Kroz dijalog je najlakše spoznati istinu, a istina oslobađa. Kao genetičar, forenzičar koji je uvijek bio na granici smrti i života, kao liječnik pedijatar, svaki put kad bih ulazio dublje u znanost, sam sam sebi postavljao pitanja na koja ne bih znao pronaći put i odgovor, da nisam vjernik. To je moja istina; to je istina koju ću ja svjedočiti. S druge strane, želim ovom skupu u ime Ministarstva znanosti dati punu potporu. Želim vam napredovanje u znanju, mudrosti i milosti, a Teološko-pastoralnom tjednu puni uspjeh. Još jednom želim vam obilje sreće i Božjeg blagoslova. Hvala lijepa.

PROF. DR. ALEKSA BJELIŠ

prorektor za znanost i razvoj Sveučilišta u Zagrebu

Poštovani gospodine Dekane, Vaša uzoritosti, gospodine Kardinale, Vaša ekselencijo, Apostolski nuncije, poštovani nadbiskupi i biskupi, uzvanici i svi prisutni!

Evo, još jedanput me dopala ta časna dužnost da pozdravim ovakav Tjedan i, naravno, nakon mnogih mudrih riječi, i puno toga što je već rečeno, nemam nikakve namjere ponavljati niti elaborirati teme koje su već dotaknute i elaborirane.

Ukratko bih rekao da je ova tema za mene kao znanstvenika i prirodoznanstvenika vrlo zanimljiva i nešto što mi je naročito važno jest polazni moto ove

konferencije, a to su riječi pape Ivana Pavla II. da znanost i vjera nisu nipošto međusobno suprotstavljene. Osjećam i vidim to kao jednu sublimaciju iskustava i slojeva kroz koje smo prošli epohama i važno je čuti i znati da od te premise krećemo i u ovakvom Teološko-pastoralnom tjednu, ali i inače kad se govori o odnosu vjere i spoznaje.

Dobro je da je to tako jako naglašeno, pogotovo u situaciji kada se otvara sve češće druga suprotstavljenost: suprotstavljenost znanosti i javnosti, u kojoj često imamo neodmjerenih situacija i neodmjerenih nastupa. Tako ovaj Tjedan može pomoći i u tome pogledu. Mi se znanstvenici ne smijemo hvastati, jer oni koji su se hvastali nisu postigli prava dostignuća, niti su primjene njihovih spoznaja najbolje iskorištene. Ni oni koji prate što se događa u istraživanju ne smiju biti obuzeti strahovima, jer strahovi nisu dobar saveznik, nego mislim da treba s puno strpljenja i s puno truda, bez pretjerivanja ući u same srži stvari, pitanja, konkretnih tema, preokupacija, dilema ...

Naravno da će mnoge od ovih tema koje se nalaze na programu tomu pomoći. Naravno da vjerujem da će i oni koji poslušaju sve te teme i obogate svoje znanje, pomoći u onome što sam prije rekao – da i u samoj javnosti djeluju na promišljen način, način koji će pomoći da se izbjegnju konfrontacije i tenzije. To je jedan aspekt.

Drugi – i završni – koji bih rado ovdje spomenuo kao predstavnik Sveučilišta jest ona stalna preokupacija Sveučilišta da približi znanost mladima i da mlade približi znanosti, jer oni koji doista rade u istraživanjima znaju da bez mladih ne mogu istraživati. Mladi su ti koji u svakoj etapi moraju biti prisutni.

Ja sam dosta dugo iz svoga posla, kad sam bio nešto mlađi, desetak godina po Hrvatskoj propagirao znanost među srednjoškolcima i osnovnoškolcima i znam što to znači. Nema tog kutka naše zemlje i naših zemalja u kojemu nema mladih znatiželjnika koje treba prepoznati. Škole tu puno naprave, ali treba i više od toga. Nisu ni škole uvijek svemoćne. I u školama se često jedni nastavnici bolje snađu, a drugi manje dobro. S druge strane, nema tog kutka naše zemlje u koji ne dosiže pastoralna riječ, pa bih pledirao na kraju da pogotovo vi koji ste ovdje prisutni vodite o tome računa i da postoje riječi koje mladi dobro slušaju i dobro pamte i proživljavaju, te da se u toj riječi nađe i jedna misao o tome kako je znanstveno-istraživački rad, kako je akademija koja omogućava taj rad za mlade dobra šansa. Uputite ih u tom smjeru, u jedno životno bogatstvo. Prema tome, ja očekujem i bio bih zahvalan u ime Sveučilišta kada biste i za to imali jedan pristup, da što više naših mladih osjeti da im se pruža šansa i da je iskoriste.

Na kraju, u ime naše Rektorice srdačno pozdravljam sve prisutne; želim što ugodniju atmosferu ovdje i što otvoreniji dijalog s našim predavačima, od kojih su mnogi profesori našega Sveučilišta i želim puno uspjeha. Nadam se da ćemo se još koji put vidjeti u ovakvim prilikama. Hvala lijepa!

PROF. DR. MARINKO VIDOVIĆ
dekan KBF-a Sveučilišta u Splitu

Čast mi je u ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Splitu pozdraviti ovaj uvaženi skup i zaželjeti mu uspješan i plodonosan trodnevni rad. Dopustite mi da posebno pozdravim uzoritog kardinala Josipa Bozanića, velikoga kancelara Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, gosp. Nuncija, sve nazočne nadbiskupe i biskupe, uvažene goste: gospodina Ministra, gospodina Gradonačelnika, predstavnike znanstvenih i kulturnih institucija, gospodina dekana, profesora Tenšeka, članove Povjerenstva koje je u ime Fakulteta organiziralo ovaj XLVI. po redu Teološko-pastoralni tjedan, sve predavače i sve nazočne.

Odmah na početku izražavam zadovoljstvo zbog odabrane teme: »Pastoral pred pitanjima suvremene znanosti«. Tema je vrlo aktualna i značajna za sadašnji trenutak naše crkvene i društvene zbilje.

Kao teolozi i ljudi Crkve koji pokušavaju promišljati i suvremenomu čovjeku naviještati Boga koji je spasotvorno zauzet oko realizacije najuzvišenijih teandričkih potencijala ljudskoga bića doista se osjećamo pitanima i izazvanima, u najpozitivnijem smislu riječi, spoznajama i rezultatima suvremene znanosti. Mnoga područja slojevite i kompleksne zbilje općenito, posebno ljudske zbilje, zahvaljujući upravo znanstvenim istraživanjima i rezultatima, danas su nam sigurno jasnija i bliža, negoli prije samo koju godinu.

U svom naporu otkrivanja istine i približavanja istini, znanost doista iz dana u dan čini krupne korake, proničući zbilju i njezine zakonitosti. Znanost, bez ikakve sumnje, otvara uvijek bolje mogućnosti za stvaranje ljudskijega i čovječnijega života u okvirima stvorenoga, no čini mi se da se tu susrećemo i s najozbiljnijom zamkom koja ne zaobilazi niti može zaobići ni jednu znanost. Opasnost je da se istina koja se otkriva znanstvenim naporom i istraživanjima svede i poistovjeti s korisnošću; da se kao znanstveni diskurs percipira i prizna samo ono što je čovjeku, oko kojega se sve vrti, neposredno korisno; da se kao znanstveno uvaži samo ono što je dostupno prirodnim, pozitivnim egzaktnim znanostima. Opasnost je da se svu stvarnost reducira i izvodi iz najelementarnijih čestica procesa i sila među njima; da se izgubi cjelovito sagledavanje stvarnosti koje je nemoguće bez metafizičkih pretpostavki i metafizičkih ciljeva. Ontička slojevitost zbilje, sve složeniji fizikalni i biokemijski procesi, na višim razinama zbilje upućuju nas i dovode do praga zbilje koja sve nosi; dovode nas do uzroka svih uzroka, uzroka koji kao svršni uzrok usmjerava i omogućava samostalno djelovanje i drugih uzroka.

Teološka potraga za istinom i otkrivanje istine nezaobilazni je dio ljudskih napora oko istine. Njome se istina otkriva kao dinamično otajstvo koje izlazi ususret čovjeku kao meta-stvarnost koja osmišljava svako znanstveno tumačenje stvarnosti. Teološka istina – Boga – nije nikakva zakrpa kojom se pokrivaju ob-

zori čovjeku trenutno nespoznatljivoga. Njoj nije potreban nikakav konkordizam, a još manje diskordizam sa znanstvenom istinom. Ona je nosivi vertikalni stup stvarnosti, bez kojega svako tumačenje stvarnosti ostaje bez konačnoga i definitivnoga smisla.

Možemo stoga reći da koliko god suvremena znanost postavlja pitanja i izazov je teologiji, posebno pastoralu kao praktičnoj, primijenjenoj teologiji, toliko je i teologija, oslonjena na Objavu, izazov znanstvenom promišljanju i tumačenju zbilje. Tek u skladnoj sintezi i filozofijskom posredovanju teološke i znanstvene istine, možemo doći do čovjeka dostojnog, a ne samo utilitarnog tumačenja i osmišljavanja zbilje. Nije pretjerano od ovoga skupa očekivati jednu takvu sintezu koja će pomoći našim pastoralnim nastojanjima.

Završavam riječima pape Ivana Pavla II: »Razum lišen Objave zalazi u stranputicu koja dovodi do opasnosti da se ne vidi krajnji cilj. Vjera bez razuma iznosi osjećaje i iskustvo te tako upada u opasnost da više ne bude sveopća ponuda.« Kao ljudi Crkve, svatko na mjestu na koje je postavljen, želimo današnjem čovjeku nuditi razumnu vjeru, kao sveopću ponudu; želimo trajno usmjeravati razum krajnjem cilju. Neka tim našim željama doprinese i ovaj skup u uvjerenju koje je starozavjetni mudrac Sirah lijepo formulirao, kada je zapisao: »Bog je ljudima dao znanost, da uzmognu slaviti snagu djela njegovih.« Neka ovo trodnevno druženje bude svima na korist. Hvala.

PROF. DR. NIKOLA DOGAN

dekan KBF-a u Đakovu Sveučilišta u Osijeku

Uzoriti gospodine Kardinale, preuzvišeni gospodine Nuncije, preuzvišena gospodo nadbiskupi i biskupi, gospodine Ministre, gospodine Prorekotre, gospodine Gradonačelnice, gospodine Dekane i poštovani prodekani Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Zagrebu, cijenjeni dekani i predstavnici drugih fakulteta, poštovani kolege profesori, ugledni sudionici Teološko-pastoralnoga tjedna u Zagrebu 2006. godine. Sve vas srdačno pozdravljam u ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u sastavu »Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera« u Osijeku.

Od 4. lipnja 2005. godine, dana kada je prefekt Kongregacije za katolički odgoj, kardinal Zenon Grocholewski, potpisao dekret o osnivanju fakulteta u Đakovu, u Katoličkoj crkvi u Hrvatskoj i u Republici Hrvatskoj postoji i najmlađi, treći katolički bogoslovni fakultet, u Đakovu, a od 1. listopada 2005., s početkom nove akademske godine, novi je fakultet stvarno započeo svoj akademski život.

Biskupija Đakovačka i Srijemska dobila je visoku odgojnu i obrazovnu ustanovu za dobro svih vjernika i Crkve na tim prostorima. Slavonija i slavonska metropola Osijek obogatili su se još jednom novom znanstveno-nastavnom sastavnicom koja želi i od koje se očekuje razvijanje ne samo znanstvenog rada, nego – nakon užasa rata, obiteljskih tragedija, urušavanja svega što je ljudsko i

plemenito – ostvarenje potrebne, zrele, suvremene i katoličke duhovnosti za dušu slavonskoga i hrvatskoga čovjeka, kao i za dušu svih ljudi dobre volje, koji na tim prostorima žive i rade. A Katolička crkva u Republici Hrvatskoj ima novo znanstveno žarište za dublju teološku misao koja će, u zajedništvu s ostalim bogoslovnim fakultetima, prije svega matičnim, najstarijim i najuglednijim – Katoličkim bogoslovnim fakultetom u Zagrebu, i nešto mlađim, isto tako uglednim – Katoličkim bogoslovnim fakultetom u Splitu, ostvarivati poslanje Crkve u današnjem svijetu, u današnjem hrvatskom društvu, u modernoj kulturi i politici, te na znanstvenoj razini prikazivati, tumačiti i ucjepljivati katolički nauk i procjenu vrijednosti svijeta u svjetlu evanđelja i teološkoga istraživanja.

S radošću se danas predstavljamo ovom uglednom skupu, na kojemu redovito nastupaju, uz ostale profesore, i profesori s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu. Nadamo se da će od sada ta suradnja, bliži kontakti, zajednički projekti za dobro čovjeka, Crkve i Republike Hrvatske, u kojoj živimo i radimo, biti još snažniji, još usklađeniji i još bogatiji.

U ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Đakovu svima vama želim uspješan i radni Tjedan, Tjedan novih i svježih spoznaja, ideja i vizija, kao i obilje naših ljudskih, prijateljskih i svećeničkih susreta. Hvala lijepa.

BRZOJAV KOJI JE S TJEDNA UPUĆEN SVETOMU OCU, BENEDIKTU XVI.

*Sua Santità
Benedetto XVI
Città del Vaticano*

Beatissimo Padre!

Tre giorni di comunione fraterna e di studio, noti nella Chiesa in Croazia sotto il nome *Settimana teologico-pastorale* anche quest'anno, dal 24 al 26 di gennaio 46^a volta hanno radunato i vescovi, presbiteri, teologi, religiosi e religiose croate, insieme a molti fedeli laici dalla Croazia, Bosnia ed Erzegovina e dai diversi paesi europei e di tutto il mondo nel *Seminario interdiocesano* a Zagabria. L'organizzatore, *Facoltà di teologia cattolica* dell'*Università di Zagabria*, ha scelto il tema da discutere: »La pastorale davanti alle questioni della scienza contemporanea«, affinché l'attività della Chiesa possa sempre più entrare nel dialogo fruttuoso con tutte le discipline e scoperte scientifiche, come anche con le sfide, che stanno per nascere nelle nuove circostanze culturali.

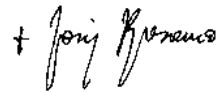
Siamo consapevoli quanto sia importante per la evangelizzazione conoscenza dei nuovi approcci e saperi, per essere in grado di osservarli, valutarli e interpre-

tarli nella luce della Rivelazione, della morale e del pensiero cristiano in generale. Alcuni aspetti della ricerca scientifica davanti ai cristiani pongono le difficoltà del genere antropologico, etico, politico e sociale. L'intenzione di questo simposio è di aprire l'orizzonte più vasto, il quale non si lascia comprendere ed esaurire con un unico metodo scientifico. L'intenzione è anche fare una pastorale sensibile per le trasformazioni culturali in cui viviamo. Anche nel dialogo scientifico la Chiesa cerca di vivere in modo specifico la propria responsabilità.

L'attività ordinaria della Chiesa richiede ad essere ancorato ad una riflessione seria e rigorosa sui fatti che riguardano l'uomo e tutto il creato. Tutto quello che nella pastorale viene legato alla catechesi, liturgia e manifestazione della carità porta in sé grande valore educativo, generando la cultura e portando con sé la bellezza della Buona novella. Per questo sentiamo il bisogno che le nostre comunità, a cominciare dagli operatori della pastorale, siano consapevoli di questa loro capacità di incidenza culturale, che è servizio all'uomo, al bene e alla verità. In caso contrario, la pastorale rimarrebbe senza il proprio contesto culturale vitale.

Chiedendo la Sua benedizione apostolica, preghiamo per la Chiesa, affinché nella rivelazione di Gesù Cristo sappia riconoscere i doni dello Spirito Santo, che a noi fedeli aprono l'accesso al Mistero. La nostra gioia è ancora più grande a causa del fatto che nel lavoro della Settimana di studio, tra alcune centinaia di partecipanti sono presenti anche i rappresentanti delle altre Chiese, comunità cristiane e delle religioni. Quest'intenzione ci sta al cuore in modo particolare durante la *Settimana della preghiera per l'unità dei cristiani*. Il Dio che è amore ci dia a tutti la forza e la sapienza, affinché possiamo *cum Petro e sub Petro*, nella comunione della preghiera, cercando e seguendo la Verità, con la nostra vita celebrare la Trinità Santissima. Ricevete questa nostra voce come voce dei moltissimi fedeli croati, i quali anche in questa occasione a Voi esprimono fedeltà e amore.

Zagabria, il 24 gennaio 2006

† **Josip Card. Bozanić**
Arcivescovo di Zagabria

PRIJEVOD BRZOJAVA SVETOMU OCU, BENEDIKTU XVI.

Sveti Oče!

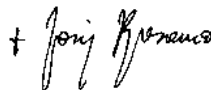
Tri dana zajedništva, razmišljanja i proučavanja, poznata u našoj Crkvi pod imenom *Teološko-pastoralni tjedan*, i ove su godine, od 24. do 26. siječnja, po 46. put okupili nas, hrvatske biskupe, prezbitere, redovnike i redovnice te vjernike laike iz Hrvatske, Bosne i Hercegovine, kao i iz raznih krajeva Europe i svijeta u *Međubiskupijskome sjemeništu* u Zagrebu. Organizator, *Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu* izabrao je temu: »Pastoral pred pitanjima suvremene znanosti«, s ciljem da se u pastoralnome djelovanju Crkve uđe u plodonosan dijalog sa svim znanstvenim disciplinama i postignućima, kao i s izazovima koji se rađaju u novim kulturalnim okolnostima.

Svjесni smo koliko je za evangelizaciju važno poznavanje novih pristupa i spoznaja, kako bi ih bilo lakše promatrati, vrednovati i tumačiti u svjetlu kršćanske Objave, morala i kršćanske misli općenito. Neki vidici znanstvenoga istraživanja postavljaju i pred kršćane poteškoće antropološkoga, etičkoga, političkoga i općedruštvenoga reda. Želja je ovoga skupa otvoriti i usvojiti šire obzorje, koje je nemoguće iscrpiti samo jednom znanstvenom metodom, te pastoral učiniti osjetljivijim na kulturalne preobrazbe u kojima živimo. I u znanstvenomu dijalogiziranju Crkva na pozitivan način trajno nastoji zrelije živjeti svoju odgovornost.

Osim toga, i redovito djelovanje Crkve zahtijeva ukorijenjenost u ozbiljno promišljanje o svemu što se tiče čovjeka i stvorenoga. Sve ono što je u pastoralnome djelovanju smješteno u katehezu, liturgiju i očitovanje djelatne ljubavi u sebi nosi veliku odgojnu vrijednost, stvarajući kulturu i u nju unoseći ljepotu Radosne vijesti. Stoga osjećamo da je danas nužno da naše zajednice, počevši od pastoralnih radnika, nose svijest o toj kulturalnoj važnosti u službi čovjeka, dobra i istine. U suprotnome slučaju, pastoral bi ostao bez životodajnoga konteksta vjerničke zajednice.

Moleći Vaš apostolski blagoslov, molimo za Crkvu, da u objavi Isusa Krista trajno zna prepoznavati darove Duha koji nam kao vjernicima otvaraju pristup Otajstvu. Naša je radost tim veća, jer su u radu Tjedna, među stotinama sudionika, znakovito prisutni predstavnici drugih Crkava, kršćanskih zajednica i religija. To nam na srcu leži osobito tijekom *Molitvene osmine za jedinstvo kršćana*. Bog koji je ljubav, neka nam da snage i mudrosti, da bismo *cum Petro et sub Petro* u molitvenome zajedništvu, tražeći i nasljedujući Istinu, svojim životom slavili Boga. Primitite ovaj naš glas kao glas mnoštva hrvatskih vjernika koji Vam i ovom prilikom izražava vjernost i ljubav.

U Zagrebu, 24. siječnja 2006.

† Josip Kardinal Bozanić
nadbiskup zagrebački

ODGOVOR IZ VATIKANA UZORITOMU GOSPODINU JOSIPU KARDINALU BOZANIĆU

Segreteria di Stato – Sezione per gli affari generali
(Državno tajništvo – Odsjek za opće poslove)
Br. 27.211

Vatikan 31. siječnja 2006.

Uzoriti gospodine,

Svojim ste cijenjenim pismom od 24. siječnja obavijestili papu Benedikta XVI. o održavanju XLVI. Teološko-pastoralnoga tjedna, organiziranoga od Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, koji se ove godine suočio s temom »Pastoral pred pitanjima suvremene znanosti«.

Njegova Svetost najljepše zahvaljuje na tom činu crkvenoga zajedništva sa željom da spomenuti skup, usmjeren prema plodonosnom i dubljem dijalogu Crkve sa svijetom znanosti, donese željene rezultate i podrži pastoralne djelatnike u njihovoj službi na slavu Božju i za dobro ljudi.

Zazivajući zagovor Blažene Djevice Marije, Prijestolja Mudrosti, Sveti Otac od srca udjeljuje apostolski blagoslov Vama Uzoriti, prirediteljima susreta te svim njegovim sudionicima.

S osobitim poštovanjem pozdravljam Vas u Kristu Gospodinu.

† **Angelo Kardinal Sodano**
državni tajnik

Pozdravni govor na otvaranju Teološko-pastoralnoga tjedna 24. siječnja 2006.

Od srca pozdravljam uzoritog gospodina kardinala Josipa Bozanića, nadbiskupa zagrebačkog i velikog kancelara KBF-a Sveučilišta u Zagrebu. Pozdravljam apostolskog nuncija u Republici Hrvatskoj mons. Francisca Javiera Lozana, preuzvišenu gospodu nadbiskupe i biskupe iz Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Pozdravljam mnogopoštovanu gospodu redovničke poglavare i poglavarice.

Pozdravljam ugledne predstavnike državnih i sveučilišnih institucija: ministra dr. Dragana Primorca i prorektora za znanost Sveučilišta u Zagrebu dr. Aleksu Bjeliša, dekane i profesore s raznih sveučilišta i fakulteta, dr. Marinka Vidovića, dekana KBF-a Sveučilišta u Splitu, i sasvim posebno dr. Nikolu Dogana, dekana KBF-a u Đakovu u sastavu Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku. Novoosnovanom KBF-u u Đakovu koji je ove akademske godine započeo s radom iskreno čestitam i želim bogatu i sretnu budućnost na tragu svijetlih likova đakovačke Crkve. Pozdravljam predstavnike i profesore područnoga studija u Rijeci i afiliranih učilišta u Sarajevu te predstavnike i profesore Filozofskoga fakulteta i Filozofsko-teološkoga instituta Družbe Isusove.

Iskren i srdačan pozdrav gradonačelniku, gosp. Milanu Bandiću.

Pozdravljam novog rektora Međubiskupijskoga sjemeništa na Šalati, mr. Ivana Gretića, kao i ostale sjemenišne poglavare.

Pozdravljam predstavnike sestrinskih kršćanskih Crkava i crkvenih zajednica, te vjerskih zajednica.

Pozdravljam sve vas poštovani svećenici, djelatnici u pastoralnim zadacima, sudionici ovoga skupa koji je sasvim posebno namijenjen vama i vašoj trajnoj formaciji, pozdravljam predavače, predstavnike sredstava društvenog priopćivanja i sve brojne prijatelje koji svojom nazočnošću i suradnjom pomažu uspjehu ovog Teološko-pastoralnog događaja.

Upravo smo obilježili 40. obljetnicu završetka Drugoga vatikanskog koncila (1962.–1965.), događaja koji je ostavio dubok trag u životu Crkve XX. stoljeća, pokrenuo i odredio njezinu budućnost. Prošlogodišnji naš Tjedan bio je posvećen prosudbi dometa i postignuća na području primjene Koncila u našoj vjerničkoj konkretnosti. Kroz više različitih skupova koji su potom tijekom prošle godine upriličeni jasno je došlo do izražaja da je Crkva Koncilom pokrenula dijalog sa svijetom u najširem smislu te riječi. U našoj domovinskoj Crkvi jedan od prvih plodova koncilske obnove, još prije negoli je Koncil započeo, bilo je pokretanje Teološko-pastoralnog tjedna za svećenike, s jasnom željom da se za rad Koncila spremimo, tijekom njegova rada da ga pratimo, a kad je završio radom da ga primjenjujemo. Već 46 godina ovaj častan skup svjedoči o

dinamici, ponekad sporijoj ponekad bržoj, naše crkvene obnove u duhu Koncila. Smijemo ustvrditi da je ovaj skup postao svojevrsna institucija koja je pratila dinamiku života Crkve u pokoncilskom razdoblju. Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu želio je u prijednom razdoblju izvršavati svoje poslanje povezivanja naše Crkve u cilju stalnog osluškivanja Božjeg govora čovjeku i njegovih vjernih traženja u svijetu. Kad letimično pogledamo teme koje smo na Tjednima obrađivali razabrat ćemo tu kreativnu napetost između Božje riječi i ljudske riječi, između vjere i znanosti, između Božje objave i ljudskog govora, njegova napretka i njegove krhkosti.

Tema ovogodišnjeg skupa sasvim je u duhu osnovnih nakana i ciljeva koje si je ova institucija zadala od svojih početaka. Ako je pastoralni zadatak primjena teološkog govora, te ako je teološki govor racionalna artikulacija Božjeg govora čovjeku, onda je na mjestu da temi pastora pred pitanjima znanosti teologija kao racionalna artikulacija vjere kroz pastoral kao praktičnu primjenu i posredovanje vjere posveti dužnu pažnju. I teologija i pastoral u međusobnom su odnosu, oslonjeni jedno na drugo. Ponekad toga međuodnosa nismo dovoljno svjesni kao nasušne potrebe. Ako se s pravom primjećuje da nam je suvremena znanstvena gibanja potrebno ugrađivati u pastoral, onda je to važnije teološka znanstvena gibanja ugrađivati u pastoralnu praksu. Istodobno su i teologija i pastoral duboko svjesni svoje prisutnosti u svijetu i zakonitosti dijaloga sa svijetom. Znanost je uvijek bila generator napretka. Teologija i pastoral u taj su napredak uključeni snagom života što ga crpu iz vjere. To je zakonitost života koji je duboko ukorijenjen na objavi i vjerničkom poslanju u svijetu. Napredak sa svoje strane počiva na znanosti i njezinim postignućima, pa zato i govorimo o znanstvenom napretku.

Jedan od izazova s kojim se želi suočiti i ovaj naš skup jest posvjedočiti da je dijalog između vjere i kulture, svjetovnih znanosti i znanstvene teologije, pastora i napretka ne samo moguć već da ga Crkva smatra svojim zadatkom. Bez polemičkih nakana, danas kao da se želi produbiti jaz između tih stvarnosti, između religioznog i nadnaravnog gledanja na svijet i čovjeka i znanstvenog pristupa rješavanju ljudskih pitanja po zakonitostima imanentnosti u kojima se ne osjeća potreba ili se pak otvoreno odbacuje bilo kakva potreba za otajstvenim pristupom stvarnosti. Događa se, međutim, da baš u takvom suvremenom postmodernom znanstvenom svijetu sve više rastu ponude i potražnje kulturnih i misterijskih obećanja koje ne žele dijalog sa znanostu već se kao alternative nude znanstvenim ponudama koje ne uspijevaju naći odgovore na ljudska traženja. Budući da se slične alternative nude i teologiji i pastoralu kao rješenja na području religioznoga iskustva, dolazimo do stanovitog gubljenja osjećaja za realnost koji se uvlači i u znanost i u teologiju.

U takvom stanju koje nije nimalo bezazleno za budućnost čovjeka, tema pastora pred pitanjima suvremene znanosti želi jasno artikulirati potrebu dijaloga

unutar autonomije različitih znanstvenih izazova. Osjećamo živu potrebu otkrivanja prirodne povezanosti teologije i znanosti, kako na znanstvenoj razini tako i na praktično ostvarivoj primjeni. Tu prirodnu povezanost teologija i znanost u povijesti su živjele, doduše ne bez napetosti, ali ipak u zadovoljavajućoj zdravoj ravnoteži. Danas i suvremena znanost i teologija kao da sve više osjećaju potrebu živog i perspektivnog uzajamnog dijaloga, kao puta nade.

Veliki teolog XX. st., preminuli Hans Urs von Balthasar, čiju smo 100. obljetnicu rođenja prošle godine komemorirali, o ovoj napetosti i putu rješenja za teologiju i pastoral u suvremenom religioznom govoru ukazao je na potrebu vraćanja duhu i metodi svetih otaca. On primjećuje: »Je li teologija započela tek s Petrom Lombardskim? Tko je o kršćanstvu govorio prikladnije od Ćirila Jeruzalemskog, Origena u njegovim homilijama, Gregorija Nazijanskog i učitelja teološkog poklonstva: Areopagita? Tko bi se usudio prigovoriti nekome od otaca? Znalo se tada što je teološki stil, da je to očito prirodno jedinstvo, kako između stavova vjere i znanstvenih stavova, tako između objektivnih datosti i poklonstva« (H. Urs von Balthasar, *Verbum Caro. Saggi teologici I*, Brescia, 1970., 228). Za takav teološki stil potrebno je obraćenje uma i srca, životne vjernosti Kristovu pozivu. To pak se naziva svetošću u svoj protežnosti shvaćanja kršćanskoga poziva. Zato isti teolog dalje nastavlja: »Dok je teologija bila djelo svetaca bila je teologija molitve.« Teologija se pretakala u molitvu, molitva se hranila teologijom i teologija je imala moć rađanja molitve. Na taj su način teologija i molitva imale toliko velik odjek kod ljudi, i to naročito kod ljudi znanosti i kulture.

Sadašnji pak papa Benedikt XVI. primjećuje da tim otajstvenim stavom koji proizlazi iz vjere koja se religioznim poslušom saginje da bi oslušivala živu Božju riječ u Crkvi i koju jača snaga njezinih učitelja, potreba znanstvenosti teologije nije žrtvovana. Duhovnost teologiji i pastoralu ne oslabljuje znanstveni položaj, već teološkom studiju utiskuje ispravnu metodu kako bi zahvatio suvislu interpretaciju stvarnosti. Tako shvaćena teologija kadra je upustiti se u odgovorni egzistencijalni dijalog sa stvarnošću, u kojoj potraga za smislom ostaje ključno pitanje kako za znanost tako i za teologiju. Pravi pak teolog u kontemplaciji otkriva suvislu akciju za kršćansko svjedočenje u svijetu (usp. papa Benedikt XVI. u povodu 100. obljetnice rođenja H. Ursa von Balthasara, 6. listopada 2005.).

Za pastoralnu primjenu teologije u dijalogu sa svijetom središnji zadatak na koji nas poziva evanđeoski zahtjev i na koji nam se uvijek valja vraćati je potreba obraćenja, promjena srca koje će biti kadro oslušivati Božji govor čovjeku i potrebe čovjeka u potrazi za smislom, za odgovorima na bitna i konačna ljudska pitanja. Jedino na taj način, um se oslobađa granica koje mu priječe približiti se otajstvu kako bi oči postale sposobnima uprijeti pogled u Kristov lik. To je put na kojem valja biti postojan i dosljedan. On uključuje izbjegavanje jednosmjernih pravaca, koji mogu samo udaljiti od cilja, a traži i napor da se klonimo slijediti modne ponude koje fragmentiraju interes za bitno.

Neosporno je potrebno da teologija i pastoral oslušuju izazove i zakonitosti znanstvenih ponuda i postignuća, no, još veći izazov koji stoji pred svima nama je ponuda uvjerljivog navještaja radosne vijesti i nade za rješenje ljudskih pitanja, i to tako da taj govor može čovjek današnjice, u okvirima svojih znanstvenih perspektiva, čuti i prepoznati kao smislaoni govor kojeg nije moguće svesti na imanentnost, manipulaciju i programiranost. Govor je to koji je otvoren tajni, otajstvu i poniznom otkrivanju istine.

Predavačima želim da nas svojim mislima uvedu u bogatstvo i dijaloški sudonos između pastora i suvremenih znanosti, a sve vas cijenjeni sudionici pozivam da se poslužite s obilnog stola njihova govora što su nam ga pripremili.

Proglašavam XLVI. Teološko-pastoralni tjedan za svećenike otvorenim.

Tomislav Zdenko Tenšek
dekan KBF-a Sveučilišta u Zagrebu